

HAVNE- OG FARVANNSLOVEN (LOV 2009-04-17 nr 19: Lov om havner og farvann)

1. FORHOLDET MELLOM HAVNE- OG FARVANNSLOVEN OG ANNEN LOVGIVNING	1
1.1 Plan- og bygningsloven	1
1.2. Annet (relevant) regelverk	2
Vannressursloven	2
Forurensningsloven	2
Kulturminneloven	2
Akvakulturloven	2
Eiendomsgrenser i sjø – strandretter	2
2. BEHANDLING AV SØKNADER OM TILTAK	3
2.1 Hvilke tiltak krever tillatelse – havne- og farvannsloven § 27	3
2.2 Hvem skal behandle søknaden om tiltak?	4
Unntak – tiltaksforskriften	5
2.3 Når utløses søknadsplikten?	5
2.4 Hvem er søknadspiktig?	6
2.5 Hva skal søknaden inneholde?	6
2.7 Samordning av myndighet	7
2.8 Forholdet til vedtatte arealplaner	7
2.9 Nærmere om utvalgte typer tiltak	7
Kabler, rør og ledninger	8
Bøyer	8
Badebøyer	9
Opptak av masser og dumping	9

1. FORHOLDET MELLOM HAVNE- OG FARVANNSLOVEN OG ANNEN LOVGIVNING

I mange tilfeller trenger tiltakshaver tillatelse etter flere lover; for eksempel både etter havne- og farvannsloven og plan- og bygningsloven. Det er tiltakshavers ansvar selv å ordne dette. De regelverk som særlig kan være aktuelle for tiltak som det søkes om tillatelse til etter havne- og farvannsloven er:

- Plan- og bygningsloven
- Petroleumsvirksomhetsloven
- Vannressursloven
- Forurensningsloven
- Kulturminneloven
- Akvakulturloven

1.1 Plan- og bygningsloven

Flere av tiltakene som krever tillatelse etter havne- og farvannsloven, krever også tillatelse etter plan- og bygningsloven. Videre kan det være utarbeidet kommunale planer for området der tiltaket søkes gjennomført. En slik plan kan gi nyttig informasjon om saken og vil være bindende for saksbehandlingen etter havne- og farvannsloven.

Selv om kommunen har fattet et vedtak etter plan- og bygningsloven, så skal det i tillegg fattes et vedtak etter havne- og farvannsloven dersom tiltaket også faller inn under denne loven. Vedtaket etter havne- og farvannsloven skal være like utfyllende og grundig som det

kommunen fatter etter plan- og bygningsloven. Det er ikke nok å henvise til vurderingene gjort i forbindelse med vedtaket etter plan- og bygningsloven. Hensynet og formålet bak havne- og farvannsloven må vurderes for seg i den enkelte sak. I tillegg vil det på vanlig måte være separat klagerett på vedtaket etter havne- og farvannsloven.

1.2. Annet (relevant) regelverk

Vannressursloven

Vannressursloven gjelder i vassdrag og ut i sjøen så langt bunnen er preget av ferskvann. En rekke tiltak i vassdrag vil kreve tillatelser etter denne loven.

Forurensningsloven

De mest aktuelle bestemmelsene i forurensningsloven gjelder mudring og dumping av masser og gjenstander. Begge deler krever tillatelse etter forurensningsloven. 10.4 om opptak av masser og dumping.

Kulturminneloven

For å sikre at kulturminnemyndighetene (fylkeskommunen) alltid får varsel i saker som kan berøre kulturminner, skal de i utgangspunktet tas med på høringslisten når man sender saken til uttalelse til berørte. Dersom det er opplagt at saken ikke har betydning for kulturminner, kan en unnlate å varsle disse myndighetene, men da må det skje etter en konkret vurdering.

Lov om kulturminner (<http://lovdata.no/all/hl-19780609-050.html>) kan få betydning i forbindelse med arbeid og anlegg i sjø. Dersom et arbeid kan få betydning for et kulturminne, for eksempel at en finner et gammelt skip under et mudringsarbeid, må det straks tas kontakt med fylkeskommunen. Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Etter kulturminneloven er det også plikt til i en viss utstrekning å foreta forhåndsundersøkelser av om et tiltak kan virke inn på kulturminner. Dette gjelder alle offentlige tiltak samt større private tiltak, jf. kulturminnelovens § 9. Fylkeskommunen kan gi nærmere informasjon om dette.

Akvakulturloven

Dersom saken gjelder et akvakulturanlegg, kreves det tillatelse etter akvakulturloven og flere andre lovverk, i tillegg til havne- og farvannsloven. Søknader om tillatelse til å legge ut **akvakulturanlegg** er for øvrig et tiltak som er nevnt i forskrift 3. desember 2009 nr. 1449 om tiltak som krever tillatelse fra Kystverket (tiltaksforskriften), og slike **søknader skal derfor alltid behandles av Kystverket uavhengig av hvor de er planlagt lagt ut.**

Eiendomsgrenser i sjø – strandretter

I tillegg til at et tiltak kan kreve tillatelse fra flere regelverk og sektormyndigheter, kan det oppstå privatrettslige spørsmål, typisk spørsmålet om eiendomsgrensene i sjøen og strandretter. Dette er privatrettslige forhold som tiltakshaver selv må sørge for å avklare.

I en eventuell tillatelse er det viktig å presisere at en tillatelse etter havne- og farvannsloven ikke sier noe om forholdet til det ovennevnte; *tiltakshaver må selv avklare nødvendig tillatelse med vedkommende grunneier(e)*. I vedtaket kan det derfor tas inn følgende formulering:

"Havne- og farvannsloven regulerer ikke nabo- eller eiendomsforhold, og disse forholdene er ikke vurdert i saken. Søkeren er selv ansvarlig for å innhente nødvendig samtykke fra grunneiere og andre rettighetshavere. Lillesand kommune har ikke ansvar for å følge opp dette. Privatrettslige tvister mellom partene avgjøres enten gjennom avtale eller på andre måter, for eksempel av domstolene."

Videre kan den såkalte strandretten være til hinder for tiltaket. Strandretten er definert slik i rettspraksis (Rt.1985 s.1128):

"Strandretten er en rett til uforstyrret å kunne nyte de fordeler som følger av at en eiendom ligger til sjøen. De fordeler som er beskyttet på denne måten er blant annet adgangen til sjøverts adkomst - den såkalte tilflottsrett - og mulighetene for bading og friluftsliv. Også strandeierens rett til visse former for fiske, retten til utfylling ut i sjøen og et visst vern mot forurensing og ulemper av estetisk art, inngår som en del av strandretten."

Også i disse tilfellene kan altså tiltakshaver være avhengig av avtale med grunneier.

2. BEHANDLING AV SØKNADER OM TILTAK

2.1 Hvilke tiltak krever tillatelse – havne- og farvannsloven § 27

Alle tiltak som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i farvannet krever tillatelse etter havne- og farvannsloven § 27 som lyder:

”§ 27. Tiltak som krever tillatelse

Bygging, graving, utfylling og andre tiltak som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i kommunens sjøområde, krever tillatelse av kommunen hvor tiltaket skal settes i verk. Som tiltak regnes bl.a. fortøyningsinstallasjoner, kaier, brygger, broer, luftspenn, utdypning, dumping, akvakulturanlegg, opplag av fartøy, lyskilder, kabler og rør. Kommunen kan ikke gi tillatelse til tiltak som vil stride mot bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her.

Tiltak som nevnt i første ledd som skal settes i verk i hovedled eller biled eller for øvrig utenfor kommunens sjøområde, krever i stedet tillatelse fra departementet. Det samme gjelder tiltak som skal settes i verk innenfor kommunens sjøområde, men som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i hovedled eller biled.

Departementet kan i forskrift fastsette hva slags tiltak som er omfattet av de ulike leddene i denne paragrafen, og kan videre fastsette at bestemte typer av tiltak som omfattes av første ledd, i stedet krever tillatelse av departementet. Departementet kan også i det enkelte tilfellet bestemme at et tiltak som er omfattet av første ledd, i stedet krever tillatelse fra departementet.

Departementet kan videre i forskrift gi regler om at visse typer tiltak skal være unntatt fra kravene om tillatelse etter denne paragrafen, dersom tiltaket er meldt til myndigheten etter loven innen en fastsatt frist før tiltaket settes i verk. Departementet kan også ved enkeltvedtak unnta et tiltak fra kravet om tillatelse etter denne paragrafen, når tiltaket er meldt til myndigheten etter loven innen rimelig tid.”

Uttrykket ”*andre tiltak*” innebærer at ethvert tiltak som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i farvannet, vil kreve tillatelse. Det avgjørende er altså hvilken påvirkning et tiltak har på sikkerheten eller fremkommeligheten i farvannet. Eksempelene nevnt i loven er derfor ikke noen uttømmende liste.

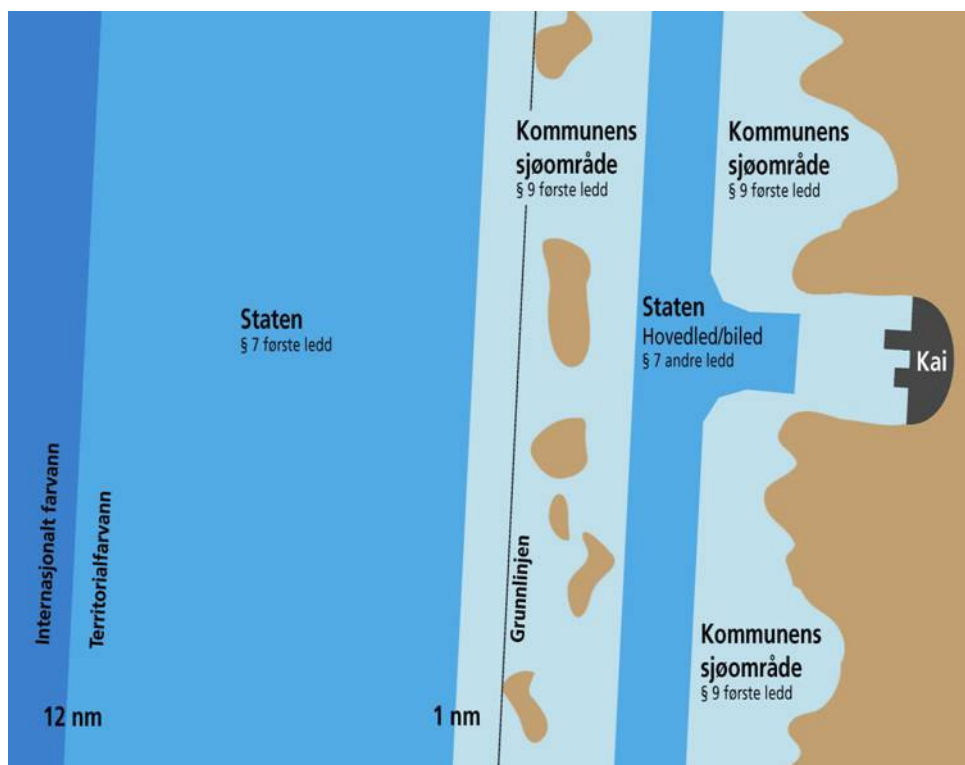
Det går fram av forarbeidene til loven at uttrykket ”*bygging*” omfatter anlegg, bygning eller konstruksjon, i, over eller under farvann. Også en intensiv bruk av farvannet kan regnes som et tiltak. Både varige og midlertidige tiltak er omfattet. Eksempel på midlertidige tiltak kan være båtrace, slep, og utførelse av arbeid i farvannet.

Havne- og farvannsloven gjelder overalt i riket, slik at tiltak både på land, under vann og i lufta er omfattet. I elver og vassdrag kreves det kun tillatelse der disse er farbare med fartøy fra sjøen, jf. havne- og farvannsloven § 2. Eksempel på tiltak på land som kan få betydning for sikkerheten i farvannet, kan være belysning som virker blendende på de sjøfarende.

2.2 Hvem skal behandle søknaden om tiltak?

Hovedregel

Hvilken myndighet som skal behandle søknader om tiltak etter havne- og farvannsloven følger fordelingen av myndigheten etter havne- og farvannsloven §§ 7 og 9, jf. punkt 4.1.

Kommunen skal behandle følgende søknader:

- Søknader om tiltak i kommunens sjøområde, jf. havne- og farvannsloven § 27, 1. ledd.

Kystverket skal behandle søknader om tiltak som skal settes i verk:

- i hoved- eller biled,
- i farvannet utenfor kommunens sjøområde for øvrig eller

- i kommunens sjøområde, men som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i hoved- eller biled, jf. havne- og farvannsloven § 27, 2. ledd og Fiskeri- og kystdepartementets delegeringsvedtak av 04.12.2009 nr. 1459.

Hoved- og biledenes arealmessige utstrekning fremgår av forskrift 30. november 2009 nr. 1477 om farleder (farledsforskriften). I havnene som er nevnt i vedlegg 1 til farledsforskriften, går hoved- eller bileden helt inn til kai. Innenfor havneavgrensningen har staten kun ansvar for etablering og utbedring av leden. Det vil si at det i utgangspunktet er kommunen som skal behandle søknad om tillatelser til tiltak innenfor havneavgrensningen.

Det er viktig at saksbehandlerne i kommunen og Kystverket med en gang en søknad mottas vurderer om søknaden har kommet til rette myndighet, og i tilfelle ikke, straks ekspederer saken videre til riktig myndighet for behandling.

Unntak – tiltaksforskriften

Forskrift 12.03.2009 nr. 1449 om tiltak som krever tillatelse fra Kystverket (tiltaksforskriften) angir en rekke typer tiltak som alltid skal behandles av Kystverket, uten hensyn til hvor tiltaket skal iverksettes:

”§ 1. (tiltak som alltid krever tillatelse fra Kystverket)

Følgende tiltak kan ikke iverksettes uten tillatelse fra Kystverket, uten hensyn til hvor tiltaket skal iverksettes:

- a) akvakulturanlegg*
- b) kraftproduserende anlegg i sjø*
- c) rørledninger for olje og gass*
- d) broer*
- e) luftspenn*
- f) innretninger, installasjoner og anlegg for kraftproduksjon og petroleumsvirksomhet, herunder slep og oppankring av slike. Unntatt er forsynings- og hjelpefartøy eller skip som transporterer petroleum i bulk.*
- g) tiltak som krysser en kommunegrense*
- h) andre tiltak som kan skape vesentlige hindringer eller ulempe for den alminnelige ferdsel, herunder sprengninger, større slep, seismiske undersøkelser og utprøving av utstyr.”*

Bakgrunnen for forskriften er at enkelte typer tiltak kan kreve mer omfattende nautiske vurderinger, og at denne kompetansen ikke finnes i like stor grad hos kommunene som i Kystverket. Enkelte typer tiltak berører videre nasjonale hensyn, for eksempel rørledninger for olje og gass, og større kraftproduserende anlegg i sjø. Det er naturlig at disse underlegges en statlig behandling som i større grad garanterer lik behandling uansett hvor i landet det ligger.

2.3 Når utløses søknadsplikten?

Det kreves tillatelse når et tiltak kan ”påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten” i farvannet. Det er myndigheten etter loven som vurderer om det kreves tillatelse eller ikke.

I uttrykket ”kan påvirke” ligger at det er tilstrekkelig at det er en rimelig mulighet for at tiltaket kan virke forstyrrende på ferdselen. I vurderingen skal det legges vesentlig vekt på virkninger for sjøtransporten og annen ferdsel på sjøen. Videre må det også legges vekt på virkninger for annen aktivitet i farvannet. I ”sikkerheten” ligger at man skal opprettholde en trygg ferdsel, slik at ferdsel i farvannet skal være sikker for fartøyer og andre som bruker eller oppholder

seg i farvannet. God "fremkommelighet" innebærer at det skal tilrettelegges for uhindret og trygg ferdsel.

2.4 Hvem er søknadspiktig?

Søknadsplikten hviler på den som ønsker å sette i verk tiltaket, altså tiltakshaver. For mindre tiltak er dette gjerne eieren av tiltaket. For større bygg og anlegg som kan ha flere eiere, vil byggherren kunne anses som tiltakshaver. Dersom det er uklart hvem som er tiltakshaver, skal dette avklares med søkers representant. Det er helt nødvendig å vite hvem tillatelsen tilhører, ikke minst med tanke på eventuell senere oppfølging av vedtaket, for eksempel hvem som er riktig adressat for eventuelle pålegg, med videre.

Tillatelse gitt etter § 27 er personlig, og kan ikke overdras til andre uten at det avklares med vedkommende myndighet.

2.5 Hva skal søknaden inneholde?

Søknaden skal inneholde grundig beskrivelse av tiltaket og hvordan det er tenkt utført. Tiltaket skal tegnes inn på kart i målestokk 1:1000 der dette finnes. Dersom ikke, skal kart i målestokk 1:5000 benyttes. Dette er nødvendig for at Lillesand kommune skal kunne vurdere tiltakets betydning for sikkerheten og fremkommeligheten i det aktuelle farvannet.

Søknaden må være datert og underskrevet.

2.6 Vurdering av om tillatelse kan gis

Når det skal vurderes om tillatelse skal gis, er det tiltakets virkninger for sikkerhet og fremkommelighet som hovedsakelig er vurderingstema, og disse hensynene skal tillegges avgjørende vekt i vurderingen.

Vurderingene av tiltakets betydning for sikkerhet og fremkommelighet må gjøres konkret ut fra tiltakets art, størrelse, plassering, og forholdene ellers på stedet. Samme tiltak kan derfor vurderes helt forskjellig i ulike saker, da lokale forhold i farvannet spiller inn. Dette kan for eksempel være vind- og strømforhold, trafikk tetthet, type trafikk, dybde og bredde i farvannet, oversiktighet, bunnforhold, med videre.

Det er ikke "fremkommeligheten" for enhver som loven skal ivareta, men fremkommelighet i alminnelighet, dvs. den alminnelige ferdsel for flere enn en enkelt eller noen få personer. Den konkrete ferdselens karakter og intensitet i området må derfor vurderes. Den enkeltes rett til ferdsel, for eksempel til og fra egen brygge, må derfor i utgangspunktet ivaretas etter andre regler. Unntak kan tenkes dersom et tiltak klart vil føre til en krenkelse av private rettigheter

Enkelte tiltak kan få alvorlige konsekvenser. Eksempel på dette kan være at mudring eller dumping kan føre til utrasing av grunnen. I slike saker kan det være behov for at visse undersøkelser blir gjort før man tar stilling til om tillatelse skal gis eller ikke. I havne- og farvannsloven § 33 har myndigheten etter loven fått hjemmel til å pålegge tiltakshaver å sørge for og bekoste undersøkelser som er nødvendige for å klarlegge eventuelle konsekvenser av tiltaket. Dette kan for eksempel være geotekniske undersøkelser for å avdekke risikoen for utrasing.

I tillegg til vurderingen av sikkerhet og fremkommelighet, skal det også legges en viss vekt på andre hensyn. Formålsbestemmelsen i § 1 nevner spesielt hensynet til en

forsvarlig bruk og forvaltning av farvannet i samsvar med allmenne hensyn og hensynet til fiskeriene og andre næringer. Dette tilsier et utvidet perspektiv for saksbehandler, hvor et helhetlig syn på farvannet også skal tas med i vurderingen. Utgangspunktet er at slike hensyn alene ikke kan bli avgjørende for vedtaket. Det vil derfor være særlig aktuelt å stille vilkår til tillatelsen som ivaretar disse hensynene.

Hvis et tiltak ikke kommer i konflikt med de viktigste formålene med loven, har søker normalt krav på tillatelse. Har tiltaket derimot negative konsekvenser i forhold til formålene, for eksempel for fremkommeligheten i farvannet, må det foretas en avveining mellom hensynet til søkeren og konsekvensene for ferdsel og sikkerhet. Både søkers interesser og samfunnets interesser skal ivaretas. Jo sterkere interesse søker har i å få tillatelse, jo sterkere grunner (ut fra lovformålene) skal til for å nekte tillatelse. Og omvendt: Jo sterkere tiltaket kommer i konflikt med de viktigste lovformålene, jo sterkere interesse må søker ha i å realisere det.

2.7 Samordning av myndighet

Havne- og farvannsloven har en egen bestemmelse om samordning av myndighet i § 32, 1. ledd som lyder:

"Myndigheten etter loven og kommunen som plan- og bygningsmyndighet plikter å foreta en effektiv og samordnet behandling av søknader om tillatelse."

Her må kommunen og den som behandler søknader etter havne- og farvannsloven finne en samarbeidsform som er effektiv og brukervennlig. For eksempel må søknad om dispensasjon fra vedtatte arealplaner avgjøres før søknad om tillatelse etter havne- og farvannsloven, som følge av § 32, 2. ledd, se nedenfor.

2.8 Forholdet til vedtatte arealplaner

Det fremgår av havne- og farvannsloven § 32, 2. ledd at *(t)illatelse til tiltak etter kapittel 4 i loven ikke kan gis i strid med vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven uten etter dispensasjon fra vedkommende plan- og bygningsmyndighet."*

I de tilfeller tiltaket er i strid med plan, og kommunen skal behandle søknaden etter havne- og farvannsloven, må kommunen samordne behandlingen av sakene i sin organisasjon.

Der Kystverket behandler saken etter havne- og farvannsloven, er utgangspunktet avslag dersom tiltaket er i strid med plan. En eventuell dispensasjonssøknad bør derfor behandles før søknaden om tillatelse etter havne- og farvannsloven. Er man i tvil om tiltakshaver har søkt om dispensasjon fra planen, må dette avklares med tiltakshaver, slik at han kan få anledning til å søke om dispensasjon før Kystverket saken. Det presiseres at det er tiltakshavers eget ansvar å søke om dispensasjon.

Dersom det er tvil om det foreligger motstrid med plan, må vedkommende myndighet uttale seg om dette. Det er kommunens egen tolkning av planen som må legges til grunn i Kystverkets behandling av saken. En eventuell tvist om planstatus blir en sak mellom søker og kommunen.

2.9 Nærmere om utvalgte typer tiltak

Kabler, rør og ledninger

Kabler, rør og ledninger i sjøen er tiltak som faller inn under § 27. Dersom tiltaket kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i farvannet, så kreves det tillatelse etter denne bestemmelsen. Dersom installasjonen for eksempel hindrer nødankring eller fiske for fartøy som bruker aktive redskaper som trål o.l., vil dette være tilfelle. Både ankring og tråling har vært tolket som utøvelse av den alminnelige ferdselen. Kjennskapet til at det ligger en kabel eller lignende på bunnen kan, på grunn av risikoen for å hekte i denne, påvirke måten fartøyene manøvreres. Dermed kan en forholdsvis beskjeden farvannskryssing med kabler, rør mv. legge begrensninger på ferdselen.

Søknaden må bl.a. inneholde utsnitt av sjøkart der traséen til kabelen, røret eller ledningen mv. er inntegnet. Ofte er det også behov for et mer detaljert kart med inntegnet trasé. Det kan også være aktuelt å kreve mer detaljerte opplysninger om bunn- og dybdeforhold m.v. Hvor detaljerte opplysninger som skal kreves, må vurderes konkret i hver sak.

Det kan være hensiktsmessig med et bredt samarbeid mellom ulike aktører i søknadsfasen, slik at man kan finne en best mulig trasé. Eksempelvis kan det i saker vedrørende legging av kabel være hensiktsmessig å diskutere trasévalg med andre operatører som har kabler og ledninger i området. Det kan også være nyttig å ha med representanter fra offentlig forvaltning og organisasjoner innen fiskeri.

Tiltaket skal vurderes opp mot hensynene angitt i havne- og farvannslovens formål, jf. punkt 2 om lovens formål. Kabler, rør og ledninger på sjøbunnen kan i flere tilfeller utgjøre et hinder for ulike aktiviteter på sjø, spesielt i forhold til ankring av fartøy og utøvelse av fiske med bunnredskap. Det kan derfor være aktuelt å vektlegge hensynet til fiskeriinteressene i denne sammenheng.

Dersom det oppstår konflikt mellom omsøkt trasé og ferdsel i området, er det aktuelt i samarbeid med berørte parter å vurdere justeringer av trasévalget, før en eventuelt avslår søknaden. En løsning kan være å stille vilkår om overdekking eller nedspyling av kabel/rør/ledninger. Vilkår om nedspyling osv. blir som oftest satt etter krav fra fiskeriinteressene, for at fiske med bunnredskaper kan foregå som før. Vilkåret kan være kostbart for tiltakshaver, og en må veie disse kostnadene mot det som oppnås ved å sette vilkåret. I noen tilfeller kan løsningen bli å endre traséen.

Dersom det er etablert kabelkorridorer i området, dvs. korridorer og kryssningspunkt over hovedled som kabler og rørledninger blir lagt i, må det vurderes om traséen skal legges til korridoren. Om kabelkorridorer, se nedenfor.

Det er viktig at det ikke forekommer "heng"; dvs. at kabler, ledninger og rør henger løst der det er ujevnheter, dalsøkk m.v. på bunnen. Dette er for å unngå problemer knyttet opp mot ankring, utøvelse av fiske mm, og i forhold til senere utlegging/kryssing av andre kabler/rør/ledninger. Mengden av kabler, rør og ledninger som blir utlagt består imidlertid stort sett av elektrisitets- og telekabler, vann- og avløpsledninger m.v. Disse egner seg godt til å legges i en korridor.

For å få til korridorer som skissert ovenfor, kreves det et samarbeid mellom ulike aktører som kommunale, fylkeskommunale og statlige myndigheter, representanter for skipsfart, fiskeri- og oppdrettsnæringen, eiere av kabler, rør og ledninger, m.v. Det blir viktig å få korridorene innarbeidet i aktuelle kommunale og fylkeskommunale planer.

Bøyer

Utlegging av bøyer kan på vanlig måte være søknadspliktig etter havne - og farvannsloven § 27.

En bøye kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten hvis den for eksempel ligger i et trafikkert område. Tilfellet vil da kunne falle inn under § 27.

I vurderingen av om bøyen/bøyene er et tiltak som påvirker sikkerheten eller fremkommeligheten, må det kunne legges vekt på hva bøyene skal brukes til og hvordan de skal plasseres, om det er en enkelt bøye, eller om mange bøyer skal legges ut samtidig etter en samlet plan. Sistnevnte må normalt kunne regnes som et tiltak som klart krever tillatelse. I vurderingen av om det foreligger søknadsplikt, må det også kunne legges vekt på hvilke andre tiltak i sjøsonen søker tidligere har iverksatt i det samme området, for eksempel om søker allerede har andre bøyer eller flytebrygger i området.

Dersom søker ikke eier grunnen (i sjø) der bøyen ønskes lagt ut, har tiltakshaver etter havne- og farvannsloven selv ansvaret for å avklare forholdet til grunneier. Dette er et privatrettslig anliggende som tiltakshaver må få på plass selv ved en avtale med grunneier. Videre kan den såkalte strandretten være til hinder for utlegging av bøye. Også dette er et privatrettslig forhold som tiltakshaver selv må sørge for å avklare.

I en eventuell tillatelse til utlegging av bøye(r), er det derfor viktig å presisere at en tillatelse etter havne - og farvannsloven ikke sier noe om forholdet til dette; tiltakshaver må selv avklare nødvendige tillatelser med vedkommende grunneier(e).

Badebøyer

Utlegging av såkalte badebøyer stiller seg noe annerledes enn øvrige bøyer. Med badebøyer menes i denne sammenheng bøyer som brukes ved merking av offentlig badeplass og der merkingen skal angi et område med ferdselsforbud eller - restriksjoner av hensyn til badende.

Badebøyer er å anse som sjømerker, og det kreves da tillatelse fra Kystverkets hovedkontor for å legge dem ut, jf. havne - og farvannsloven § 19, 2. ledd og skiltforskriften § 15.

Det er ikke nødvendig med tillatelse etter havne - og farvannsloven § 27 i tillegg til dette.

Opptak av masser og dumping

Opptak av masser og dumping krever normalt tillatelse etter havne- og farvannsloven § 27. Det kreves også tillatelse etter annet lovverk, bl.a. forurensningsloven. Det er i dag ikke noen samordnet behandling mellom sektormyndighetene. I vedtaket bør man derfor, gjøre oppmerksom på at tillatelsen kun gjelder i forhold til havne- og farvannsloven, og at tiltakshaver selv må undersøke forholdet til annen lovgivning og bringe dette i orden.

I følge forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensnig av forurensning er dumping forbudt, med visse unntak.

Reguleringsplan for området kan inneholde begrensninger på mudre- og dumpeaktivitet. Dette må derfor undersøkes.

Både mudring og dumping kan medføre utglidning av masser fra grunnen. Dette kan få svært alvorlige konsekvenser, særlig i områder nær land med bebyggelse, der utrasing av masser fra land faktisk kan forekomme. Der det er naturlig må myndigheten etter loven derfor kreve dokumentasjon fra tiltakshaver på at sikkerheten med hensyn til utglidning er grundig nok vurdert. Havne- og farvannsloven § 33 gir hjemmel til å pålegge tiltakshaver å sørge for og bekoste slike undersøkelser som er nødvendige for å klarlegge konsekvenser av at tiltaket gjennomføres. Dette kan for eksempel være at tiltakshaver sørger for geotekniske

undersøkelser av bunnforholdene, strømforhold med mer. Det må vurderes konkret i hver enkelt sak hvor omfattende dokumentasjonen skal være.

Ut fra opplysningene om bunnforhold og risiko for utglidning, må det iverksettes tiltak for å hindre uønskede konsekvenser av mudringen/dumpingen. Myndigheten etter loven har da anledning til å stille vilkår i vedtaket der man vurderer at særlige tiltak er nødvendige.

Ved dumping av masser må man sikre at farvannet også etter dumping er dypt nok for den ferdsele som trafikkerer farvannet. Bunnforholdene kan få betydning i denne vurderingen. På hard sjøbunn er det kun strøm som påvirker det dumpede materialet, mens der bunnen er myk, vil det dumpede materialet forsvinne ned i bunnen. Det tilsier at det på myk bunn kan tillates dumping av større omfang, da dybdeforringelsen vil bli mindre enn på hard bunn.

Det må vurderes hvordan trafikkavviklingen i farvannet blir påvirket under selve arbeidet med mudringen/dumpingen. Behov for merking, belysning, annonsering m.v. må vurderes. Der det gjøres opptak av masser som etterpå skal dumpes et annet sted, vil det medføre økt trafikk mellom mudre- og dumpestedet. I en stor del av tilfellene foregår transporten av muddermassene til dumpestedet med gamle lektere og taubåter, som ikke har gode manøvreringsegenskaper. De utgjør derfor en viss risiko for sjøtrafikken, og en må se hen til dette når man skal vurdere hvilke tiltak som bør iverksettes. Momenter i denne vurderingen kan være hvor stor trafikk det er i farvannet, hvilken type trafikk og hvilken type led det er snakk om. Myndigheten etter loven har anledning til å stille vilkår knyttet til dette.